صیانت از بارداری

یک متخصص زنان و زایمان در گفت‌وگو با «شرق» در رد گفته‌های سرپرست مرکز جوانی جمعیت مبنی بر اینکه بارداری در هر سنی مجاز است، توضیح می‌دهد

عکس: اعظم داداشی، ایسنا

مریم لطفی: قانون جوانی جمعیت و حمایت از خانواده از همان موقعی که مطرح شد بحث‌برانگیز بود. قانونی که به صورت مشخص روی موضوع بارداری زنان متمرکز است و قوانین سخت‌گیرانه حاکم بر آن دایره انتخاب زنان درباره حق فرزند را تنگ‌تر می‌کند. در هفته جاری دو موضوع مربوط به این قانون سروصدای زیادی به پا کرد. یکی راه‌اندازی گشت مقابله با سقط جنین و دیگری اعلام این موضوع که «بارداری در هیچ سنی خطرناک نیست». هر دو این موضوعات از سوی صابر جباری‌فاروجی، سرپرست مرکز جوانی جمعیت وزارت بهداشت مطرح شده است. موضوعاتی که هر دو با واکنش‌های زیادی در روزهای اخیر همراه بود.

با تصویب قانون جوانی جمعیت در سال ۱۴۰۰ وزارت بهداشت با پشتوانه قانونی که از دل مجلس شورای اسلامی بیرون آمده بود، عزم جدی برای صیانت از زنان باردار و ادامه بارداری آنها را به کار گرفت. ابتدا سازمان غذا و داروی ایران توزیع رایگان یا یارانه‌ای اقلام مربوط به پیشگیری از بارداری را ممنوع کرد و در بخش‌نامه‌ای اعلام کرد که «هرگونه ارائه داروهای جلوگیری از بارداری» باید با تجویز پزشک صورت گیرد.

بعد هم مرکز آمار و فناوری اطلاعات وزارت بهداشت سامانه باروری سالم را راه‌اندازی کرد. این سامانه امکان تحت نظر قرارگرفتن زنان باردار را فراهم می‌کند و زمانی که زن باردار به پزشک مراجعه می‌کند و آزمایش یا سونوگرافی برای او نوشته می‌شود، نتایج آن در این سامانه ثبت می‌شود. این سامانه می‌تواند فضای محیط‌های درمانی را بعضا پادگانی کند؛ چون بعد از ثبت بارداری در آن امکان رصد تمام طول دوره حاملگی زنان تا زمان به دنیا آمدن نوزاد آنها به وسیله این سامانه ممکن می‌شود. حالا در کنار این موضوعات، گشت سقط جنین نیز راه‌اندازی شده است تا «گروه مردمی به نام نَفَس» در مورد پیشگیری از سقط فعالیت کند.

«نفس» تازه‌نفس نیست

گروه مردمی نفس چندان هم تازه‌کار و تازه‌نفس نیست و دو سالی از راه‌اندازی آن می‌گذرد. مرکز مردمی «نفس» که مخفف «نجات فرزندان سقط» است، در ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۰ مصادف با روز ملی جمعیت به طور رسمی شروع به کار کرده است.

سال گذشته «تکتم زاده‌احمد»، کارشناس مامایی و مدیر مرکز نفس، در مورد سازوکار اجرائی این مرکز به خبرگزاری فارس گفته بود: «من به بچه‌های نفس می‌گویم هرطور شده باید در اولین فرصت خودمان را به مادرانی برسانیم که تصمیم به سقط جنین گرفته‌اند؛ چون اگر ما سر راه آنها قرار نگیریم، یک فروشنده بازار سیاه دارو سر راهشان قرار می‌گیرد و خرید یک قرص می‌تواند به قیمت جان یک جنین تمام شود. حساب کنید، استفاده از قرص سقط جنین توسط مادر شاید ۱۵ ثانیه زمان ببرد. بنابراین ما یک زمان طلایی داریم و با غنیمت‌شمردن لحظات باید وارد عمل شویم تا بتوانیم جان یک انسان را نجات دهیم». او در مورد شیوه شناسایی زنان باردار و دسترسی به آنها هم توضیح داده بود: «تصمیم گرفتیم در سه حوزه «شناسایی، فرهنگ‌سازی و حمایت» کارمان را پیش ببریم.

در حوزه شناسایی در شروع، گروهی از همکاران ما به تمام مراکز درمانی دولتی و خصوصی، مراکز بهداشت و مطب متخصصان زنان و ماماهای شهر مشهد یک‌به‌یک مراجعه کردند و با معرفی مرکز نفس، از آنها درخواست کردند اگر مادر بارداری با قصد سقط جنینش به مرکزشان مراجعه کرد، او را به نفس ارجاع دهند. الحمدلله کار خیلی بهتر از آنچه تصور می‌کردیم، پیش رفت و از همان فردای اولین مراجعات ما به مطب متخصصان زنان، مراجعات مادران هم به ما شروع شد. یعنی پزشکان خیلی خوب پای کار آمدند و مادران‌شان را به ما معرفی کردند. حتی گاه بعضی‌هایشان خیلی بهتر از ما کار می‌کردند و به‌جای معرفی مادر، خودشان او را از سقط منصرف می‌کردند و بعد، به ما ارجاعش می‌دادند تا به تناسب مشکلی که دارد، به او کمک کنیم». او حتی گفته که تعمدا پوسترهایی طراحی و منتشر می‌کنند تا زنانی که تمام تلاششان را می‌کنند تا کسی متوجه بارداری آنها نشود، وقتی در معرض پوستر آنها قرار می‌گیرند فکر کنند نفس مرکز سقط جنین است و در واقع با همین روش این زنان خودشان با آنها تماس می‌گیرند. او گفته که حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد تماس‌های آنها ناشی از همین اشتباه است و زنان برای انجام عمل سقط جنین با آنها تماس می‌گیرند. آنها هم در ابتدا چیزی نمی‌گویند، کم‌کم سر حرف را باز می‌کنند و مرکز نفس را معرفی می‌کنند.

مرکز مردمی نفس ابتدا در مشهد راه‌اندازی شد و حالا در حدود ۲۸ استان کشور به عنوان مراکز ناجیان سقط شعبه دارد. تکتم زاده‌احمد، مدیر مرکز نفس خراسان رضوی سال گذشته گفته بود که این مرکز ۷۲۷ مادر باردار در این استان را از انجام عمل سقط منصرف کرده است.

مدتی است که موضوع مقابله با سقط جنین بسیار جدی شده است. دی‌ماه سال گذشته بود که در پیش‌نویس لایحه تعزیرات علاوه بر تشدید مجازات سقط که پیش از این هم در قانون وجود داشت، فصل جدیدی نیز رقم خورد. این بار برای کسانی که در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به تبلیغ، آموزش، تشویق یا معرفی وسایل یا شیوه ارتکاب سقط جنین اقدام کنند، مجازات حبس در نظر گرفته شده است؛ پنج تا ۱۵ سال. همان موقع، شیما قوشه، وکیل دادگستری، به «شرق» گفته بود: «با توجه به رویکردهای اخیر مسئولان در این حوزه و به‌ویژه محدودیت غربالگری این موضوع قابل پیش‌بینی بود. درحالی‌که جامعه و به صورت مشخص زنان نسبت به قوانین موجود و همچنین رویکرد کلی قانون‌گذار به این مسائل، بسیار پیشروتر، آگاه‌تر و جلوتر هستند، اما به نظر می‌رسد قوانین این آگاهی را برنمی‌تابند».

او به موضوعات مختلف در حوزه زنان و فعالیت فعالان حقوق زن اشاره کرده بود؛ موضوع حقوق هر زن. می‌گوید: «زنان و مردان از قانون‌گذاران جلوتر هستند و متأسفانه این قسمت لایحه به عقب راندن جامعه است. درحالی‌که معتقدم با چنین اقداماتی جامعه به عقب رانده نمی‌شود، اما قطعا این اقدامات آثار منفی و زیان‌باری خواهد داشت. اگر همچنان سقط جنین جرم باشد، شاهد بیشترشدن این عمل در مراکز غیرقانونی و غیربهداشتی خواهیم بود که می‌تواند به آسیب جسمی جدی مادر منجر شود. کمااینکه در تمام این سال‌ها چنین اتفاقی رخ داده است».

خطر جدی بارداری در برخی سنین

ماجرای بعدی اظهارنظر سرپرست مرکز جوانی جمعیت وزارت بهداشت در مورد سن بارداری است. به نظر می‌رسد سیاست افزایش جمعیت در کشور به قدری قوت گرفته که فقط خروجی مهم است. گفته‌های غیرتخصصی که در سطح وسیعی منتشر می‌شوند و می‌توانند سلامت زنان و حتی فرزندی را که به دنیا می‌آورند نیز در معرض خطر قرار دهند. دو روز پیش، صابر جباری‌فاروجی در همایش بزرگداشت روز جهانی ماما، در راستای حل بحران سالخوردگی جمعیت سخنان عجیبی گفته است. مثلا گفته است که برخلاف باور رایج، «بارداری در هیچ سنی خطر ندارد، تنها در برخی شرایط نیازمند مراقبت بیشتر است و حتی طبق تحقیقات آمریکایی‌ها می‌گوید نوزاد مادر زیر ۱۸ سال و بالاتر از ۴۲ سال، نوزاد طلایی است». گفته «قبلا گفته شده که هیچ زنی نباید بالاتر از ۴۰سالگی باردار شود اما امروزه می‌گوییم بارداری در تمامی سنین مجاز است و بالای ۴۰ سال هم مشکلی ندارد چون در تمامی کشورها سن ازدواج افزایش یافته و نباید محدودیت قائل شویم». دکتر پریسا طاهرزاده، جراح، متخصص زنان، زایمان و فلوشیپ نازایی گفته‌های سرپرست مرکز جوانی جمعیت وزارت بهداشت را نادرست می‌داند و به «شرق» می‌گوید: «حاملگی در سنین زیر ۱۸ سال و بالای ۳۵ بارداری پرخطر محسوب می‌شود». یعنی مادرانی که صابر جباری‌فاروجی فرزندان آنها را در این سن «نوزاد طلایی» خوانده بود. طاهرزاده تأکید می‌کند که نوزاد طلایی به فرزندان حاصل از IVF یا باروری آزمایشگاهی گفته می‌شود و اطلاق این اصطلاح بر اساس سن مادر، آن هم درست در سنین بارداری پرخطر از اساس نادرست است.

> به نظر می‌رسد سیاست افزایش جمعیت در کشور به قدری قوت گرفته که فقط خروجی مهم است. گفته‌های غیرتخصصی که در سطح وسیعی منتشر می‌شوند و حتی فرزندی را که به دنیا می‌آورند نیز در معرض خطر قرار دهند

بر اساس گفته‌های او، «گلدن‌بیبی یا نوزاد طلایی» اصطلاحی است که به نوزادانی گفته می‌شود که مادران آنها به دلیل مشکلاتی که خودشان یا همسرشان دارند، نمی‌توانند به راحتی باردار شوند و از درمان‌های کمک‌باروری استفاده می‌کنند و عموما هم سنین بالایی دارند. IVF عملی است که لقاح جنین در آزمایشگاه انجام شده و بعد به رحم مادر منتقل می‌شود. اما چرا بارداری در سنین زیر ۱۸ سال و بالای ۳۵ سال پرخطر محسوب می‌شود؟ این پزشک متخصص زنان توضیح می‌دهد: «بر اساس رفرنس‌های ریسک پرگننسی و ویلیامز که هر دو جزء رفرنس‌های متخصصان زنان و زایمان هستند و همچنین بر اساس تعریف سازمان جهانی بهداشت، سنین ۱۰ تا ۱۹ سال نوجوانی تلقی می‌شود و اگر بارداری در این سنین رخ دهد، حاملگی پرخطر خواهد بود؛ چون به دلیل پایین‌بودن سن برخی عوارض بارداری برای مادر بیشتر است؛ مخصوصا عوارضی مانند پره‌اکلامپسی که تشنج و مسمومیت بارداری است و در مادران نوجوان نمود بیشتری دارد».

او در مورد سایر عوارض بارداری در سنین زیر ۱۸ سال می‌گوید: «فرزندان حاصل از این بارداری دارای وزن پایین هستند و معمولا دچار زایمان زودرس می‌شوند. در یک جمله می‌شود گفت که عوارض بارداری در زیر ۱۸ سال بیشتر است». او در مورد پرخطربودن بارداری در سنین بالای ۳۵ سال هم توضیح می‌دهد: «امکان سقط جنین و ناهنجاری‌های مادرزادی در بارداری‌های بالای ۳۵سالگی بیشتر است. به همین دلیل انجام آزمایش‌های غربالگری ضروری است. در این سنین دیابت و فشار بارداری می‌تواند بیشتر شود. مرده‌زایی یا زایمان زودرس هم بیشتر خواهد بود. همچنین خونریزی بعد زایمان که تهدیدکننده حیات مادر است، در سنین زیر ۱۸ سال و بالای ۳۵ بیشتر است».

طاهرزاده تأکید می‌کند که با تمام این تفاسیر اگر کسی در سنین بالاتر از ۳۵ سال بخواهد باردار شود، باید از پیش تحت نظر پزشک باشد: «حتما فرد قبل از بارداری سونوگرافی و ماموگرافی سینه انجام دهد تا از نظر وجود کیست یا سرطان سینه مشکلی نداشته باشد. آزمایش پاپ‌اسمیر را حتما انجام دهد تا مطمئن شود به سرطان دهانه رحم مبتلا نیست. سونوگرافی رحم و آزمایش‌های چکاپ هم مثل قند و تیروئید حتما باید انجام شود. ضمن اینکه کسی که می‌خواهد در سنین بالای ۴۰ سال باردار شود، حتما پیش از حاملگی باید مشاوره داخلی یا قلب را نیز انجام دهد. با سنجش تمامی این شرایط، به فرد اجازه بارداری داده می‌شود».

او در توضیحات بیشتری می‌گوید: «بهتر است این فرد در تمام طول بارداری برای مراقبت از جنین تحت نظر پرناتولوژیست باشد و حتما تست‌های غربالگری را انجام دهد. در ۱۱ تا ۱۳ هفتگی باید هم آزمایش دبل‌مارکر و هم سونوگرافی ان‌تی را که خیلی مهم است انجام دهد. در این سونوگرافی ضخامت مایع پشت گردن جنین سنجیده می‌شود و این موارد احتمال وجود سندرم داون را در جنین نشان می‌دهد».

اقدامات ضروری برای بارداری بالای ۴۰ سال

این پزشک متخصص زنان به تمامی زنان بالای ۴۰ سال پیشنهاد انجام آزمایش سل‌فری DNA را که یکی از آزمایش‌های غیرتهاجمی و غربالگری دوران بارداری و برای تشخیص اختلالات کروموزومی جنین است، مطرح می‌کند: «این آزمایش باید در هفته ۱۱ بارداری انجام شود. تا حدودی شبیه به آمنیوسنتز است و خوبی آن در این است که چون آزمایش خون است، تهاجمی نیست و عوارض آمنیوسنتز را ندارد. بنابراین برای بارداری پرخطر حتما باید تمامی این موارد رعایت شود و فرد حتما تحت نظر یک متخصص به‌خصوص پرناتولوژیست باشد». البته او می‌گوید که این آزمایش‌ها هزینه زیادی دارند و برخی ممکن است که از عهده تأمین هزینه‌های آن برنیایند. از سوی دیگر تبلیغات رسانه‌ای مبنی بر اینکه انجام تست‌های غربالگری ضرورت چندانی هم ندارد، می‌تواند روی تصمیم برخی والدین تأثیر بگذارد: «ما فقط می‌توانیم پیشنهاد انجام غربالگری را بدهیم و اجازه اجبار نداریم. وقتی به عده‌ای پیشنهاد این کار را می‌دهیم مقاومت می‌کنند. در حالی که جنین همین افراد ممکن است ناهنجاری‌هایی داشته باشد و آنها به موقع متوجه نشوند».

طاهرزاده در مورد فاصله به دنیا آمدن دو فرزند به جهت حفظ سلامتی مادر هم می‌گوید: «بهترین فاصله بالاتر از سه سال است اما ممکن است برخی کمتر از این مدت را در نظر بگیرند. اما کسانی که در بارداری اول سزارین می‌شوند بهتر است که تا ۱۸ ماه حاملگی دوم اتفاق نیفتد؛ چون احتمال پارگی رحم در حین حاملگی بعد بیشتر می‌شود. یا کسانی که جراحی اسلیو را که نوعی عمل جراحی برای کوچک‌کردن معده است و خیلی هم شایع شده انجام می‌دهند، بهتر است تا گذشت ۱۸ ماه بعد از اسلیو باردار نشوند».

◆ جدول ۴۴۹۲ ◆ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- رمانی از زنده‌یاد محمود گلابدره‌ای- روزنامه چاپ مصر ۲- شهری در کالیفرنیا- هلوی بدون کرک- دارای اختلال ۳- زندگی‌کن- رفاه و آسایش- دادخواهی ۴- درخت سدر- شرم و حیا- پاک‌کردن آلودگی‌های فکری و اخلاقی ۵- شهرستانی در استان اصفهان- رسم و سنت- چسبناک به سبب آلوده‌شدن به ماده قندی و شیرین ۶- جای خلوت و آرام- کوهی در جنوب تبریز- مقعر- نیم‌ساعت ۷- پرده‌داری خانه کعبه- هر شاخه خاص از تولید- نادان ۸- از القاب اشرافی اروپا- باکتری میله‌ای‌شکل ۹- صدای خنده بلند- کرم‌خورده- مهم‌بودن ۱۰- کوچک‌ترین عدد اول- شب‌زنده‌داری- زبان عربی- غاری در نزدیکی مکه ۱۱- تنگ‌چشمی- اشاره- زمزمه‌کننده ۱۲- کامیون حمل مایعات- لقب پادشاهان روسیه بود- بسیار ۱۳- صادق و صمیمی- بزرگ‌ترین شاعر عصر صفوی- نوعی حلوا ۱۴- شرف- پیروی‌کردن- نمایش‌نامه معروف شکسپیر ۱۵- خوش‌آوازه- تصنیف زیبا و ماندگار زنده‌یاد ایرج بسطامی

عمودی:

۱- حشیش- فیلمی ساخته منیر قیدی با بازی نیکی کریمی ۲- بزرگ‌ترین جزیره جهان- چند رئیس- دفاع فوتبال ۳- حشره‌ای خونخوار- آنچه در پایان کتاب نوشته می‌شود- افراطی ۴- اسرافکار- کال- قفل چوبی خانه‌های قدیم ۵- کامیون ارتشی- قاطر- نام اروپایی ساز چنگ ۶- ابزار آراستن مو- جشن پاییزی فنلاندی‌ها- کوچک‌ترین ذره عنصر ۷- پول بسیار ناچیز- یاری‌کننده- بالش ۸- نگاه خیره- زعفران- زبان کوچک- نگهبان گله ۹- سبز تیره- اخمو- نیک‌نژاد ۱۰- غربال- بی‌نظیر- فرماندهان ۱۱- الهه اندیشه و هنر در اساطیر یونان- همان سانتی‌متر است- به‌طور ناگهانی ۱۲- نوعی کاغذ جلد کتاب- نیکورو- باغبانی که تاک پرورش می‌دهد ۱۳- محل تعویض لباس ورزشکاران- نسخه دوم مدارک رسمی- ماه کارگری ۱۴- پوستین- اره درودگری- روز بزرگ و مهم و متبرک ۱۵- از جاذبه‌های گردشگری استان چهارمحال‌وبختیاری- خمیده

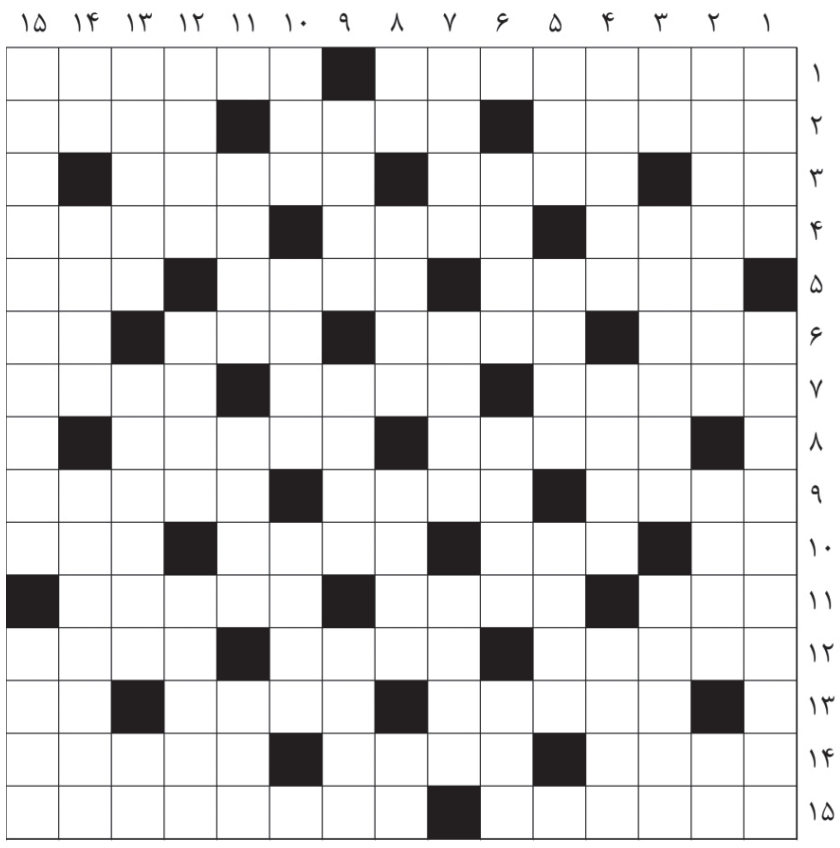

◆ سودوکو سخت ۳۴۸۸

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۵				۴				۸
۲	۳		۷			۶		۹
	۶		۱					
		۵			۴			
	۸	۷				۹	۵	
			۵			۸		
					۲		۸	
۸	۴				۳		۷	۲
۳				۱				۶

◆ حل سودوکو سخت

۶	۷	۴	۵	۲	۱	۳	۹	۸
۱	۲	۵	۹	۳	۸	۶	۷	۴
۹	۳	۸	۶	۷	۴	۵	۱	۲
۲	۵	۶	۳	۴	۷	۹	۸	۱
۳	۱	۹	۲	۸	۶	۷	۴	۵
۴	۸	۷	۱	۹	۵	۲	۳	۶
۷	۶	۲	۸	۱	۹	۴	۵	۳
۸	۹	۳	۴	۵	۲	۱	۶	۷
۵	۴	۱	۷	۶	۳	۸	۲	۹

◆ حل سودوکو ۳۴۸۷

۵	۱	۹	۳	۷	۲	۶	۴	۸
۲	۸	۷	۶	۴	۹	۱	۵	۳
۳	۴	۶	۱	۵	۸	۲	۹	۷
۷	۳	۸	۲	۱	۵	۹	۶	۴
۴	۶	۲	۸	۹	۳	۷	۱	۵
۱	۹	۵	۷	۶	۴	۳	۸	۲
۹	۵	۳	۴	۲	۱	۸	۷	۶
۶	۲	۴	۹	۸	۷	۵	۳	۱
۸	۷	۱	۵	۳	۶	۴	۲	۹

◆ سودوکو ساده ۳۴۸۸

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

		۸		۴		۱		۳
	۲							
	۵	۱	۲			۶		۸
	۸	۲		۵	۶	۷		
۳		۹	۸		۲	۵		۶
		۷	۳	۱		۲	۸	
۲		۵			۷	۹	۴	
							۶	
۸		۶		۹		۳		۸

◆ حل جدول ۴۴۹۱

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	چ	■	ق	ص	ا	ص	■	پ	ا	ل	م	ی	ر	ا
۲	ک	ل	و	ش	■	خ	و	ا	ر	ج	■	و	ل	و	د
۳	ب	س	ا	م	د	■	ا	ح	ت	ی	ا	ط	■	ا	ر
۴	ر	ی	ک	■	م	ن	ب	ت	■	د	و	ن	گ	ی	ی
۵	■	ا	ن	ن	■	ا	ک	■	ا	ن	ت	■	ی	ر	ه
۶	ش	ر	ش	ر	■	ن	و	ا	ر	■	ی	خ	ی	م	پ
۷	ا	ح	ی	ا	■	س	ا	ر	ا	■	س	م	ی	ا	ب
۸	ه	ی	■	و	ا	ی	ر	■	م	س	م	ا	■	ی	و
۹	غ	م	ا	ر	ت	■	ی	و	پ	و	■	ب	ن	د	ر
۱۰	ب	■	م	س	ا	■	ت	ا	ز	ه	ا	■	ر	ز	ن
۱۱	ا	ک	ل	■	ب	د	ه	ی	■	ا	و	ن	د	■	■
۱۲	س	ر	ش	ن	ا	س	■	ف	ر	ن	ج	■	ب	ر	ن
۱۳	ا	ب	ا	■	ی	ت	ل	ا	ف	■	ب	ل	ا	ی	ا
۱۴	و	ل	ی	د	■	ا	خ	ی	ر	ا	■	غ	م	ی	ق
۱۵	ل	ا	ب	ی	ر	ن	ت	■	م	و	ر	ب	■	س	ه